

Obsah

Úvodem ■ 11

Předjaří – masopust ■ 15

Hromnice (2. 2.) ■ 16

Žákovská koleda na den svatého Blažeje (3. 2.) ■ 18

Současná blažejská obchůzka v Dluhonicích u Přerova

Voda a chléb o svátku svaté Agáty (5. 2.) ■ 26

Příběh svaté Doroty v obchůzkových hrách (6. 2.) ■ 28

Světky se jménem Valentín (14. 2.) ■ 31

Konec masopustu ■ 32

Voračka / Obchůzky maškar / Masky a maskování / Pohřebenář a obyčej na hřeben / Ostatkové právo / Zábavy a hry / Tance a taneční hry / Placení na muziku / Vláčení klátu / Reduty, merendy, šibřinky, věnečky a bály / Pochovávání masopustu / Popeleční středa / Masopust v Sumrakově

Jaro a podletí – od Velikonoc k letnicím ■ 79

Matěja, k vesnu náděja (24. 2.) ■ 80

Řehořští vojáci (12. 3.) ■ 82

Svátek svatého Josefa (19. 3.) ■ 87

O šesti postních nedělích ■ 89

Černá, pučálková, liščí / Kýchavná, pražná i suchá / Družebná / Smrtná / Květná neděle

Velikonoce ■ 122

Velikonoční třídění: od Zeleného čtvrtku do Velikonoční neděle / *Dřevěné zvonění a honění Jidáše / Vynášení Pámbučka na Hané / Velikonoční jízdy / Velikonoční prut a velikonoční vejce / Skřivánek a zajíc /*

Velikonoční obchůzky s Jidášem na Zábřežsku

Svatý Juří trávu búrří, zem otvírá (24. 4.) ■ 179

Prosebné procesí o svátku svätého Marka (25. 4.) ■ **183**

Pálení čarodějnic a májové slavnosti (1. 5.) ■ **185**

Čarodějnice odjímají užitek / *Pálení čarodějnic* / Máje / Kravská muzika

Svatý Florián, ochránce před požárem (4. 5.) ■ **204**

O svátku svätého Jana Nepomuckého (16. 5.) ■ **205**

Letnice ■ **208**

Zelené svátky / Královské obyčeje / Čištění studánek

Slavnost Těla a Krve Páně, Boží Tělo ■ **235**

Božitělová *posejпка*

Svatý Antonín, pomocník při výběru dobrého

životního partnera (13. 6.) ■ **241**

Na svätého Víta celou noc svítá (15. 6.) ■ **243**

Léto a podzim – od letního slunovratu k adventu ■ **247**

Svatojánský svátek 24. června: byliny, voda a oheň ■ **248**

Svatojánské koření a postýlka svätého Jana / Svatojánská rosa a voda /

Svatojánský oheň / *Praženc a pražmo*

Ochránci před bouří svatí Jan a Pavel (26. 6.) ■ **264**

Svátek svätých Petra a Pavla (29. 6.) ■ **266**

Patron horníků svatý Prokop (4. 7.) ■ **267**

Ohlas cyrilometodějského milénia v lidovém prostředí ■ **269**

Památka upálení Mistra Jana Husa (6. 7.) ■ **272**

Shazování kozla o svátku svätého Jakuba Staršího (25. 7.) ■ **275**

Anenské poutě, oslavy a zábavy (26. 7.) ■ **279**

Svatý Vavřínek, první podzimec (10. 8.) ■ **281**

Mariánské svátky v pozdním létě ■ **282**

Obyčeje vinařů / Věneček pro Petrolínku

Svatý Bartoloměj létu hlavu zlomí (24. 8.) ■ **287**

Dožínky ■ **289**

Oslavy a slavnosti na den svätého Václava (28. 9.) ■ **299**

Posvícení ■ **302**

Posvícení, hody, krmáš, pouť / Hodování a taneční zábavy /

Dary, výslužky a platby / Vzpomínka na zemřelé a *pěkná hodinka* /

Hodová chasa, stárci a stárky / Hodové právo stárků / Hodová máje /

Skládka a hodový věnec / Obřadní zabíjení zvířat. Závěr hodování /

Hodová slavnost v Loučkách u Tišnova

- Svátek Všech svatých a Dušiček (1. a 2. 11.) ■ 332
Martinské účtování a hodování (11. 11.) ■ 339
Svatá Kateřina, patronka žen a dívek (25. 11.) ■ 344
Noc před svátkem svatého Ondřeje (30. 11.) ■ 346

Zimní slunovrat a Nový rok – advent a Vánoce ■ 349

Advent ■ 349

Adventní nověna anebo *hledání noclehu*

Dny v adventu zasvěcené křesťanským světcům:

začíná se dnem svaté Barbory (4. 12.) ■ 354

Současné *barborky* na Třebíčsku

Mikuláš a *matička* ■ 361

Svatý Mikuláš vládne nad vodami / Dárce Mikuláš / Obchůzky /

Mikulášské desatero / Mikulášské zábavy / *Matička* / Mikulášská

obchůzka ve Štítné nad Vláří

Ambrož honí děti (7. 12.) ■ 382

Svatá Lucie noci upije... ■ 382

Svatý Tomáš a dlouhá noc (21. 12.) ■ 393

Vánoce ■ 394

Štědrý den ■ 397

Zázračná svatá noc / Ochranná magie / Domácí zvířata / Stromy v sadu /

Kult zemřelých / Štědrovečerní stůl / Vánoční sláma / Hádání budoucnosti /

Vánoční dar a koleda / Pastyřská koleda a obřadní zeleň / *Honění oveček*

do Betléma / Štědrovečerní nadílka a vánoční strom / První vánoční

strom republiky

Boží Hod ■ 445

První návštěvník

O svátku svatého Štěpána (26. 12.) ■ 447

Štěpánův patronát koní / *Štěpánování* / *Na vagace*, podávání kalhot

a dívčí koleda / Obchůzky se *štěstím* / Koleda s fanfrnochem

Víno svatého Jana (27. 12.) ■ 457

Svátek Mládtek betlémských (28. 12.) ■ 459

Silvestr a Nový rok ■ 461

Novoroční výslužkový koláč / Vánoční a novoroční obchůzky

maskovaných žen – *perchta* a *báby*

Na Tři krále (slavnost Zjevení Páně) ■ 473

Tříkrálová znamení, lístky a medaile / Voda, sůl, křída, věštění a magie /

Zázračná noc a věštby / Tříkrálové koledování

Poznámka na závěr ■ 483

Výběr z literatury a pramenů ■ 485

Seznam vyobrazení ■ 493

Zusammenfassung ■ 499

Customs and Festivities in Czech Folk Culture ■ 504